

Tehtäviä viittomakielisten kuurojen historiasta Suomessa

Johdanto

Suomessa asuu noin 10000-11000 viittomakielen käyttäjää, joista 4000-5000 on kuuroja. Kuurojen lisäksi viittomakieltä käyttävät muun muassa heidän perheenjäsenensä sekä kuurojen parissa työtään tekevät, kuten viittomakielen tulkit ja kirkon työntekijät. Viittomakieliset muodostavat kieli- ja kulttuurivähemmistön ja yhteinen historia ja kokemukset yhdistävät heitä. Suomessa käytetään kahta kansallista viittomakieltä: suomalaista ja suomenruotsalaista.

Tässä tehtäväpaketissa on vinkkejä, miten koulun opetuksessa voi käsitellä monikulttuurisuutta ja yhdenvertaisuutta viittomakielisten kuurojen historian kautta. Kuurot ovat joutuneet taistelemaan oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin ja yhdenvertaisuudesta yhteiskunnassa. Esimerkiksi 1900-luvun alkupuolella Suomessa kuurojenopetuksessa viittomakieltä ei saanut käyttää vaan kuurot pyrittiin sulauttamaan yhteiskuntaan puhemenetelmällä, eikä kuuroilla ollut mahdollisuuksia valita vapaasti omaa ammattialaansa.

Tehtävät sopivat esimerkiksi 5.-6. luokkien yhteiskuntaopin tunneille, tai uskonnon, elämäntutkimuksen ja historian opetukseen.

Ennen tehtävien tekemistä kannattaa tutustua viittomakieleen esimerkiksi Kuurojen Liiton verkkosivuilta löytyvän aineiston avulla. Aineiston löydät tästä linkistä.

<http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset>

Viittomakieleen voi tutustua myös viittomakielen verkkosanakirja Suvin (<http://suvi.viittomat.net/index.php>) avulla. Suvin etusivulla on helppokäyttöinen viittomaluettelot-haku, josta voitte esimerkiksi etsiä oman kotipaikkakuntanne viittoman paikannimihakemistosta tai hakea suosikkisatuhahmonne viittoman – miten viitotaan vaikkapa Harry Potter?

Suvin aineistoon pääset tästä linkistä.

A. Kuurojenopetuksen vaiheet

1. Lukekaa teksti kuurojenopetuksen historiasta Suomessa

<http://www.kuurojenmuseum.fi/?p=343&lang=fi>

Katsokaa tekstin yhteydessä olevaa kuvaa Turun kuurojenkoulusta.

- Minkä ikäisiä ihmisiä näet koulun pihalla?
- Ovatko he naisia/miehiä, tyttöjä vai poikia?
- Millaisia leikkivälineitä koulun pihalla on?

Lopuksi voitte valita koulun pihalta kaksi henkilöä. Miettikää, mistä he ovat keskustelleet keskenään kuvan esittämässä tilanteessa. Entä millä kielellä he ovat keskustelleet? Miksi?

2. Lukekaa yhdessä teksti kuurojenopetuksesta Porvoon kuurojenkoulusta (sivulta

<http://www.kuurojenmuseum.fi/?p=692&lang=fi#content> ja opetuksen tavoitteista

<http://www.kuurojenmuseum.fi/?p=713&lang=fi>

Katsokaa kuvaa opetustaulusta Porvoon kuurojenkoulusta sivulla www.kuurojenmuseo.fi/?p=698&lang=fi

- Mitä itsellesi tuttuja asioita löydät kuvista?
- Entä mitä itsellesi tuntematonta/outoa/vierasta?
- Kuurojenopetuksessa käytettiin paljon kuvia ja havaintovälineitä, millaisia sanoja/asioita taulun avulla on voitu opettaa?

Kuurojen oma lehti alkoi ilmestyä 1800-luvun lopussa. Lukijat lähettivät lehteen tietoja itsestään, elämästään ja muista tuntemistaan kuuroista. Lehdessä julkaistiin lisäksi artikkeleita muun muassa kuurojenopetuksesta ja yhdistyselämästä sekä yleissivistäviä ja hengellisiä kirjoituksia. Lehden lopussa oli lyhyitä tiedonantoja esimerkiksi erilaisista tapahtumista ja ihmisistä.

Kirjoittakaa lehtijuttu alkuaikojen lehteen, jossa kerrotte kuurojenopetuksesta esimerkiksi C.O. Malmin perustamassa kuurojenkoulussa Porvoossa tai Turun kuurojenkoulussa 1800-luvun lopulla.

3. Lukekaa teksti opetuksen tavoitteiden muuttumisesta

<http://www.kuurojenmuseo.fi/?p=708&lang=fi>

Miksi viittomakieli jäi kuurojenopetuksesta pois ja sen sijaan otettiin käyttöön puhemenetelmä?

4. Lukekaa teksti Sisäoppilaitoksessa <http://www.kuurojenmuseo.fi/?p=723&lang=fi>

- Mitä tarkoittaa, jos koulu on sisäoppilaitos?
- Mitä hyviä puolia kuuroille lapsille oli siitä, että kuurojenkoulut olivat ennen sisäoppilaitoksia?
- Entä mitä huonoja puolia kuurojen lasten kannalta sisäoppilaitoksissa oli?

4A. Katsokaa yhdessä kuvaa tyttöjen asuntolahuoneesta samalla sivulla.

Kuvan katsomisessa voi hyödyntää keskustelevaa kuvan tarkastelua eli VTS-menetelmää (Visual Thinking Strategies):

Osallistujat katsovat kuvaa ensin hetken hiljaa. Ohjaaja aloittaa kysymällä ”mitä kuvassa on meneillään?” Kaikki saavat vastata. Ohjaaja ei arvota vastauksia, vaan vahvistaa havainnot tekemällä parafrasoin eli sanomalla ääneen toisin sanoin osallistujan tekemän havainnon. Ohjaaja voi tehdä myös tarkentavia kysymyksiä, kuten ”mikä kuvassa sai sinut ajattelemaan sitä minkä sanoit” Ohjaaja ei myöskään lopussa ”kerro oikeaa vastausta” vaan kiittää kaikkia osallistujia.

Lisää tietoa menetelmästä esimerkiksi museopedagogi Satu Itkosen esitelmästä:

http://www.evl-slk.fi/files/2145/Keskusteleva_kuvan_tarkastelu_Satu_Itkonen.pdf

4B. Millainen tunnelma kuvassa on?

Kuvittele, että olet kuuro lapsi 1900-luvun alussa ja käyt kuurojenkoulua kaukana kotoa. Kirjoita kirje kotiin, jossa kerrot koulunkäynnistäsi ja tunnelmistasi.

B. Ammatit

Kuurot ovat sukupolvien ajan taistelleet ennakkoluuloja vastaan, joiden mukaan kuuro ei pysty harjoittamaan tiettyjä ammatteja. Opettajat, ammatinvalinnanohjaajat ja vanhemmat ovat sanoneet kuuroille, että ”kuuro ei pysty”. Kuurot ovat tästä huolimatta osoittaneet pystyvänsä ja aloittaneet

toimimisen erilaisissa ammateissa. Tietoisuutta pystymisestä on vahvistettu kertomalla tarinoita kuuroista, jotka ovat vaikeuksista huolimatta hankkineet kuuroille epätavallisen ammatin.

1. Lukekaa teksti Eri ammateissa <http://www.kuurojenmuseo.fi/?p=1360&lang=fi>

- Millaisissa ammateissa kuurot työskentelivät 1900-luvun alkupuoliskolla?
 - Toimivatko naiset ja miehet samoissa ammateissa? Miten selittäisitte havaitsemanne erot?
 - Mitä ammatteja ei 1900-luvun alussa pidetty kuuroille soveltuvina? Mistä syystä?

2. Katsokaa kuvia sivulla Keskustelua ammattiopetuksesta

<http://www.kuurojenmuseo.fi/?p=1357&lang=fi#content>

- Mitä taitoja opetettiin tytöille?
- Entä pojille?
- Mistä syystä opetus oli erilaista tytöille kuin pojille?

Keksikää pieni tarina kuvista: mitä on tapahtunut ennen kuvan ottamista, mitä kuvassa tapahtuu ja mitä on tapahtunut kuvan ottamisen jälkeen? Tarinan voi kirjoittaa paperille, esittää keskustelun dialogina tai piirtää sarjakuvana.

C. Kuurojen yhteisö

Yhdistystoiminnan merkitys kuuroille ja viittomakieliselle yhteisölle.

Kuurojen omissa yhdistyksissä luodaan ja ylläpidetään omaa kulttuuria ja perinteitä. Yhdessä koulujen kanssa yhdistykset ovat muodostaneet kuurojen yhteisön perustan.

Kuurojen yhdistyksiä on toiminut Suomessa 1800-luvun lopulta lähtien. Kuurojen Liitto on toiminut vuodesta 1905. Liitto on viittomakielisten kuurojen järjestö, jonka tehtävänä on taata kuurojen ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutuminen.

1. Lukekaa yhdistystoiminnasta kertova teksti Toinen koti

<http://www.kuurojenmuseo.fi/?p=932&lang=fi#content>

Kuvitelkaa, että olette mukana yhdistystoiminnassa ja olette saaneet tehtäväksenne järjestää yhdistyksen seuraavan illanvieton. Millaista ohjelmaa tilaisuudessa on? Laatikaa illanvieton käsiohjelma, josta ilmenee, millaista ohjelmaa on luvassa. Käsiohjelmassa voi olla myös piirroksia tai kuvia illan ohjelmanumeroista.